

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים ה.

מסורת הש"ס

(א) וְלָקַחְתָּ עִלָּיִם עִירֹנִים
קֶה יוֹמָא מִהּ: מִסֵּה
מִתּוֹ בִּיק יֵא: שְׁמוֹת יֵב
מִנְחֹת לֵא: מִכְרוֹת טו.
כְּרֹפֶת טו: מִתְּרוֹה יֵב:
(ב) יִבְנִיתָ טו: קִרְוִינָא דִּ:
כִּימ לֵה: שְׁמוֹת יֵב: זִנְחִים
מִתּוֹ: מְחִלִּין עִתּוֹ: כְּרֹפֶת
כֵּה: גִּ: (ג) וְעִשָּׂה כֵּה:
(ד) וּמִחֲמֹלֶת, (ה) וְעִי
שְׁמֵה קִדִּי, (ו) וְעִתּוֹ: זִנְחִים
(ז) וְעִתּוֹ: זִנְחִים, (ח) וְעִתּוֹ:
כֵּה: זִנְחִים כֵּה: (ט) וְעִתּוֹ:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ובתיב כל
מלאכה בסוף הדבור שרי
מלחנות ל"ל מלה:

הגהות מהר"י

(א) גם' רבי יוסי אומר
אינו צריך וס'. ע"ל רבי
יוסי הגלילי:

רבינו חננאל

[illegible][illegible]

מאות ורבות בערב תאכלו מאות
ולמחרת זמן אכילת מנה ואיסור חמץ
חלק. **אך חלק.**
ואין דקראן מיעוטין אלמא מקצת
היום מותר ומקצתו אסור ומעתה י
לגו לחלק חזיו לאיסור וחזיו להיתר.
ואיכא דלמחר אך הוא חץ בנימניה
דלחם"ם בנ"ע גי"ף דכ"ץ וטופס
ח"ח חמ"ל א"ף ולד"י במקום כ':
הראשון דמעיכרא משמע. בלאו
רומיא דקראי אהדדי משמע ראשון
משמעות דקרא שבו יס קודם
לכלל שבעה דקרא מין דרביי שבעת
מימי מלכות תאכלו אך בימי הראשון
הראשון קודם למעשה קאמר: **הראשון**
אדום פולר. הקודם לאדם הראשון
עולדת: **הכא נמי הא כפי.** כהאי
דקרא גופיה שבעת מימי דרור נמי
הראשון דומיא דשבעי: **הסם נמי**

גבי לולב ה' דהראשון למה לי:
מראשון ושמיני נפקא. מדמכבי דבההו
 שבחון מכלל דליין לאו שבחון יתיבו:
על ענין ראשון. על ימים הקדומים
 על דייטין מולו של מועד: **לא נכתבו**
רשמנה לא וי"ו. דמשמע ריבויא
 דהו אינטריך ה"א למיעוט: **אלא.**
 מהני ששה ראשון דמכבי במקרא
 קודש דפקח ומקרא קודש דסוכות
 ומזות לולב לא חותב לרב חמון דהיי
 ראשון דמכבי דהו לאו למשמעויהו
 יקחאו **אלא** שמה בעלמא הוא דנקראו
 ראשון ודחמנא דבי ר' ישמעאל:
בבשר ג' ראשון. שכינת הרגל דפקח
 ושכינת הרגל דהו ויגמילתה לולב:
 שנקראו ראשונים זכו לשלשה ראשון:
אלא פשט על חתן וגו'. ושכינת
 פסחא זמנה מתחלת שבע שהוא בין
 העשרים סבבר נוטה חמה ללד
 שיערמה. והכי אמריין כס' אמר ללד
 ההמונה (וימא כח) ללוחיה דלכרסה
 ממי משחר כותלי דייטין מחזת
 ואילין וגמריין מינה דשחיטת המזרי
 מתחלת שבע וקסאין לן **הסם המזרי**
 דתמדי שבע בשש שעות ומחזת
 ויוממי לן שאני כותלי בית המקדש
 בללא מכויין רחנין מחזתין מחז ולא
 משתחרי עד שש ומחזת: **ואימא כל**
דחז דהו. צבבר סמוך לשיחיתו מעט
 ואחש שעה עד תשע יעצרו תשע:
ומן שמיטה קאמר רחמנא. לא חלקה
 מורה לישראל לזה זמנו ולזה זמנו
 ללולב וקבעו לן זמן ואיסורו שיה
 בכל לבויל זמן אחד קבע: **שביא אב**
מלאכה. וזו הבערה שלא לארץ
 היא והכתוב אסר מלאכה ביו"ט
 הלכך האי ראשון חלרענא עשר
 קאמר: **חז חלק.** הימור לן הכבוד
 ללשיתו מקלף יום ציעור ואי יום
 ציעור ציוס טוב מי שרי ללשיתו
 כלל הא איתקש בו וארילת מזה
 משמשיה ועל כרחק השבת
 שאור כמחשך ואם כן לא משמח
 חלק דאי לאו חזן הא שמיטת
 לגמרי ציוס הראשון בין השמיטת

והא איתקש השבתת שאור לאכילת חמץ
ואכילת חמץ לאכילת מצה השבתת שאור
לאכילת חמץ דכתיב 'שבעת ימים שאור
לא ימצא בבתיכם כי כל אוכל מחמצת
ונותרתה ואכילת חמץ לאכילת מצה דכתיב
'כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבותיכם
תאכלו מצות (וגו') וכתיב ליה במצה 'בערב
תאכלו מצות ואימא לרבות ליה "ד לביעור
זוים כתיב ואימא מצפרא^א אך חלק רבי
רבי ישמעאל תנא מצינו "ד שנקרא ראשון
שנאמר 'בראשון בארבעה עשר יום לחדש
ירב נחמן בר יצחק אמר ראשון דמעי'קרא
משמע דאמר קרא 'הראשון אדם תולד אלא
מעתה ילקחתם לכם ביום הראשון הכי נמי
ראשון דמעי'קרא משמע שאני התם דכתיב
ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים מה
שביעי שביעי לחג אף ראשון ראשון לחג
הכי נמי כתיב^א אך ביום הראשון תשתיתו
שבעת ימים מצות תאכלו אם כן נכתוב
קרא ראשון הראשון למה לי שמע מינה
לכדאמרן א' הכי התם נמי הראשון למה לי
ותו התם דכתיב 'ביום הראשון שבתון וביום
השמיני שבתון אמר ראשון דמעי'קרא משמע
שאני התם דאמר קרא וביום השמיני שבתון
מה שמיני שמיני דהג אף ראשון ראשון דהג
הראשון למה לי למעוטי חולו של מועד
חולו של מועד מראשון ושמיני נפקא
אצטריך סד"ה הואיל דכתב רחמנא וביום
השמיני וי"ו מוסיף על ענין ראשון דאפילו
בחולו של מועד קמ"ל ולא לכתוב רחמנא
לא וי"ו ולא ה"א ותו התם דכתיב^ב ביום
הראשון מקרא קדש יהיה לכם ראשון
דמעי'קרא משמע אלא הני שלשה ראשון
מייבקי ליה לכדתני רבי רבי ישמעאל דתנא
דבי ר' ישמעאל בשכר שלשה ראשון וכו'
לשלשה ראשון להכרית ורעו של עשו
לבנין בית המקדש ולשמו של משיח להכרית
ורעו של עשו דכתיב יוצא הראשון אדמוני
כולו כאדרת שער ולבנין בית המקדש
דכתיב^ג כסא כבוד מרום מראשון מקום
מקדשנו ולשמו של משיח דכתיב^ד 'ראשון
לציון הגה הנב רבא אמר^ה מהכא^ה לא תשחט
על חמץ דם זבחי לא תשחט הפסח ועדיין
חמץ קיים ואימא כל חד וחד כי שחיט זמן
שחיטתא אמר רחמנא תניא נמי הכי אך
ביום הראשון תשתיתו שאור מבתיכם
מערב יום טוב או אינו אלא ביום טוב עצמו
ת"ל לא תשחט על חמץ דם זבחי לא תשחט

את הפסח ועדיין חמץ קיים דברי רבי ישמעאל
הרי הוא אומר יאך ביום הראשון תשביתו שא
לא (תעשו) ומצינו להכערה שהיא אב מלא
הרי הוא אומר אך ביום הראשון תשביתו
ואני אכל כ"ט תלמוד לומר אך חלק
איתקש השבבת שאור לאכילת חמץ ואכילת

דף איתקש השבתת שאור אבי"ת חמץ וכו'. בפרק כל שפה (לקמן כח): יליף ר' יהודה לאוכל חמץ מ' שעות ולמעלה שהוא כלא מעשה ור' שמעון פליג עליה ומהכא לא מצי למיפך מידי דלא הוקשה אבי"ת חמץ להשבתת שאור שמשש שעות ולמעלה אלא

השבתה שאור של שבעת ימים וקשה
לשבת"א אח"י לא יליף כרת להשבתה
ואור מנדחיקש לאכילת חמץ:
מעוטי חורו של מועד.
אמרווייהו קאי דלולב
במדינה אלף יום אחד:
דבר ר' ישמעאל. אע"פ
דכתיבי טובא בהק"ג

וְאֵת כְּתִיב כּוֹלּוֹ וּכְלֵה כְּתִיב
 מִנְהוּ אֶחָד כְּתִיב מִדָּא וְאֵת
 וְיִגְוֹל דְּהִמֵּי ג' רֶשֶׁאון דְּרִישֵׁין
 וְכֵן דְּרִישֵׁין לְכַדְרִישֵׁין דִּילְמָא
 הוּא אִימְרֵי לָא דְרִשָׁא דְּמִסְתַּבְּרָא
 מִהֵי דְּכְתִיב בְּמִקְרָא קוּדֶשׁ דְּרִשָׁ
 וְכֵלּוֹ לֶרֶךְ דְּרִשָׁ: **ל**א תִּשְׁחַב
 אֶת הַפֶּסַח וְעִדְדֵין חֲמִין קִיָּם. הַקֶּסֶה
 שְׁבָ"א הֵיכֵי יִלְיָף מִכָּא דְּחֻמְךָ אֶסְרִי
 זֵי שְׁעוֹת וְלִמְעַלָּה וְכֵא זִמְנֵי שְׁמִית
 וּפְסַח אַחֵר הַתְּמִיד הוּא וְתִמְיָד
 שְׁמִתוֹ לִפְנֵי חֲנוּת פְּסוּל וְאִי"ב זִמְנֵי
 וְחִטָּה לֹא הוּא מִיד אַחֵר חֲנוּת עֵין
 דִּי שְׁמִית שְׁמִתָּה תִּמְיָד וְיִי"ל כִּיוֹן
 יִעֲבֹד אֶס שְׁעוֹת הַפֶּסַח קוּדֶשׁ תִּמְיָד
 שֶׁר כְּדִמְנֵי הַסֵּם ⁽¹⁾חֲשִׁיב זִמְנֵי שְׁמִיתָה
 וְחֲנוּת וְיִלְיָן: **ז**בֵּן שְׁחִיבָה קִאֲבֵר
 חֲמוּמָא. אִעִ"ג דְּלִמָּת הוּא דִּלָּא
 שְׁמִתָּה עַל חֻמְךָ כֹּל חֵד וְחֵד
 וְחִטָּה דְּלִמְרִישֵׁין בְּפִרְקָה תִּמְיָד שְׁמִתָּה
 קִמְנֵי ס. וְכֵן הַשְׁחִיט אֶת הַפֶּסַח עַל
 חֻמְךָ עוֹבֵד בְּלֹא מ"מ כִּיוֹן דְּלִשְׁמִתָּה
 וְהַזִּיק עַל הַשְׁחִיבָה וְהַזִּיק שְׁלֹא
 שְׁחִיט פֶּסַח עַל חֻמְךָ בְּפִרְקָה הוּא
 וְזִמְנֵי שְׁמִיתָה הַזִּיק עַל הַשְׁחִיבָה:
בר"י יִשְׁמַעֲאֵל. תִּימָה לִר"י
 דְּמָנָא דִּי רַבִּי יִשְׁמַעֲלָא
 פִּקֵּא לֵיה מִקְרָא אֲחִירָנָא וּבִכְמָה
 וּבְכִמְנָה פִּרְיָ מר' יִשְׁמַעֲלָא אֲתָנָא
 דִּי רַבִּי יִשְׁמַעֲלָא:

(ו' ואומר) כל מלאכה לא תעשה
 אע"פ דכשיקרא יעשה
 גמלים הנאמרו מותר דאחרי כפרק
 ל שעה (לקמן טו) גבי ערלה בשלה
 גמל גבי גמלים דברי הכל הפה מותר
 ה"ה חמץ והא דתמן כ"פ כל שעה
 זכא. לא יסיק צו חטור ויכרים
 יאמרו מדרגת אור"י דקברא הוא
 וקרא דתשנימו מירי בכל ענין
 ופילו אינו כריך לנחתו אי נמי כיון
 ומתחלת הבערה אינו יכול להניח
 וממנו אע"פ שיזהר לו הנאה ממנו אחר
 קרא אסור כמו נדרים ונדבות שאין
 קריבין ד"ט למ"ד (וב"ה דף יט כ.)
 ק"פ על פי שיש בהן מאלה הדיוט
 בנפוק ומאן דשרי מלהנות*:
 לחלוק

רבי עקיבא אומר אינו צריך מבתיכם¹³ וכתיב כל מלאכה¹⁶ רבי יוסי אומר אינו צריך וזר מבתיכם מערב יום טוב ביום טוב עצמו מי שרי הא מין לאכילת מצה אמר רבא

שהוא התחלתי היום אבל השמח על כרחך בתוך יום ניעורו שרי ליה קרא לשהוייה:
ש"מ

עין משפט
נר מצוה

בה א מ" פ"ח מהל'
חמץ ומנה הל' ח
[ויפ"ב הלכה א']

תורה אור השלם

1. שבעת ימים שאר לא ימצא בכתביכם כי כל אכל מחמץ ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל בנר ובאורה הארץ: שמות יב יט

2. כל מחמץ לא תאכלו ככל מושבתיכם תאכלו מצות:

שמות יב כ
3. קראשן בארבעה
עשר יום לחדש כערב
תאכלו מצת עד יום
האחד ועשרים לחדש
כערב: שמות יב יח
4. הראשון אֶתם תולד
ולפני גבעות חוללה:

5. ולקחתם לכם
ביום הראשון פרי
עץ הדר כפת תמרים
וענף עץ עבת וערבי
נחל ושמתם לפני יי
אלהיכם שבעת ימים:

וירקא 20 כ
6. שבעת ימים מצות
תאכלו אר כיום הראשון
תשבינו שמר מכתבים
כי כל אכל שמר ונזרתה
הגמשה הרווא מישאל
מיום הראשון עד יום
השביעי: שמוח יר יו
7. אר בחמשותף עשר יום
לחורש השביעי באספכם
את תבואת הארץ ותנו
את חג' ו' שבעת ימים
כיום הראשון שבתון
וביום השמיני שבתון:

ויקרא כג ו
8. ביום הראשון מקרא
קדש יהיה לכם כל
מלאכת עבודה לא
תעשו: ויקרא כג ו
9. ויצא הראשון ארמוני
כלו באדרת שער
ויקרא שמו עשו:

10. בסא קבוד קרום
מראשון מקום מקדשנו:

11. ראשון לציון הגה
הגם ולירושלם מבשר
אתן: ישעיהו מא כז
12. לא תשחט על המז
דם ובחי ולא ילין לבקר
ובח תג הפסד:

שמות לר כה
13. וביום הראשון
מקרא קדש וביום
השביעי מקרא קדש
ידיה לכם כל מלאכה
לא יעשה בהם אך
אשר יאכל לכל נפש
הוא לבדו יעשה לכם:
שמות יב טז